

Καθώς ο μύθος ξετυλίγεται ...

Ποίηση, ψηφιδωτά, γραμματόσημα

Από τις μαθήτριες του Λυκείου Έμπας Πάφου:

Έλενα Γιάγκου, Ραφαέλα Χαραλάμπους, Μαρία Στεφάνου, Έλενα Πενταρά

Συντονίστριες: Πόπη Πούγιουρου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Χρύσω Νικολάου-Παπασάββα, Φιλόλογος

Μαρία Γιάγκου, Φιλόλογος

Εισαγωγή

Από τον 14^ο αιώνα π.Χ. που οι Αχαιοί φτάνουν και εγκαθίστανται στην Κύπρο αρχίζει ο εξελληνισμός του νησιού. Οι ιδιαίτερες σχέσεις που αναπτύχθηκαν ανιχνεύονται και μέσα από τους μύθους. Είναι γεγονός ότι ο ελληνικός πολιτισμός, ποιοτικά υπέρτερος, επικράτησε του ντόπιου, γεγονός που ίσχυσε και στην περίπτωση των μύθων: οι τοπικοί μύθοι αφομοιώθηκαν και επικράτησαν οι ελληνικοί. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο δεν έχουμε πλήρη εικόνα της κυπριακής μυθολογίας. Έχουμε όμως αδιάλειπτη συνέχεια της ελληνικής, γεγονός που θα φανεί και από την εργασία αυτή.

Ο μύθος αποτελεί ένα από τα ζωντανότερα ίσως κομμάτια ενός πολιτισμού. Μεταφέρει τις σκέψεις, τις ιδέες, τα πάθη και τα συναισθήματα, τους φόβους και τις προσδοκίες ενός λαού. Είναι η ψυχή ενός λαού. Ανιχνεύοντας, λοιπόν, το μύθο ανιχνεύουμε το βαθύτερο είναι των ανθρώπων μιας παλαιότερης εποχής, το δικό μας, εν τέλει, βαθύτερο είναι. Καθώς ο μύθος ξετυλίγεται θα τον παρακολουθήσουμε να περνά μέσα από πνευματικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπως η ποίηση και η τέχνη των ψηφιδωτών και να φτάνει στη σύγχρονη πλέον εποχή μέσα από τα γραμματόσημα.

Τα περίφημα ψηφιδωτά της Πάφου, που θεωρούνται τα πιο όμορφα που βρέθηκαν στην Κύπρο και τα καλύτερα σε όλη τη Μεσόγειο, βρίσκονται τριακόσια περίπου μέτρα στα βορειοδυτικά του λιμανιού της πόλης. Ψηφιδωτά δάπεδα υπάρχουν στην περιοχή αυτή σε τέσσερα κτιριακά συγκροτήματα: στην οικία του Διονύσου, στην οικία του Θησέα, στην οικία του Αιώνα και στην οικία του Ορφέα.

Ένα τυχαίο περιστατικό έφερε στο φως στις αρχές του 1962 τα πρώτα ψηφιδωτά δάπεδα στην οικία του Διονύσου, καθώς ένα άροτρο γεωργού αποκάλυψε ένα μέρος του ψηφιδωτού δαπέδου. Η ρωμαϊκή αυτή έπαυλη χρονολογείται τον 3^ο αιώνα μ.Χ. και αποτελείται από περισσότερα από 40 δωμάτια συγκεντρωμένα γύρω από μια υπαίθρια αυλή. Σε αντίθεση με τα δάπεδα των υποδοματίων και των

λουτρών που είναι χαλικόστρωτα ή επενδυμένα με κονίαμα, τα δάπεδα των τεσσάρων στοών του αιθρίου και των δωματίων που τις περιβάλλουν, είναι κοσμημένα με πολύχρωμες ψηφιδωτές παραστάσεις. Σ' αυτές απεικονίζονται μυθολογικές παραστάσεις, κυρίως ερωτικά ζευγάρια, σκηνές κυνηγιού, πλαισιωμένες από μια αφάνταστη ποικιλία γεωμετρικών σχημάτων.

Λίγα μέτρα πιο κάτω βρίσκεται η οικία του Θησέα, η οποία αποκαλύφθηκε από την πολωνική αρχαιολογική αποστολή του Πανεπιστημίου της Βαρσοβίας και πιθανόν να ήταν παλάτι του ρωμαίου κυβερνήτη της Κύπρου ή κάποιου εύπορου κατοίκου της Νέας Πάφου. Τα ψηφιδωτά της οικίας του Θησέα χρονολογούνται από το δεύτερο μισό του τρίτου αιώνα μ.Χ. Το θέμα της παράστασης είναι εμπνευσμένο από την αρχαία ελληνική μυθολογία και συγκεκριμένα από το μύθο του Θησέα και του Μινώταυρου. Πιο κάτω βρίσκεται άλλη μια ψηφιδωτή παράσταση που έχει ως θέμα την ανατροφή του μεγάλου ήρωα του Τρωικού πολέμου Αχιλλέα.

Στην ίδια οικοδομική φάση του κτιρίου και στην ίδια χρονική περίοδο ανήκουν και οι ψηφιδωτές συνθέσεις της οικίας του Αιώνος, εμπνευσμένες πάλι από το ρεπερτόριο της ελληνικής μυθολογίας. Από αυτές ξεχωρίζουν: η Λήδα κι ο Κύκνος, το πρώτο λουτρό του Αχιλλέα και η παρουσίαση του νεογέννητου Διόνυσου.

Κοντά στην οικία του Θησέα ανασκάφηκε η οικία του Ορφέα που πήρε το όνομά της από τη θαυμάσια ψηφιδωτή παράσταση του Ορφέα με τη μουσική του λύρα. Παρόλο που το κτίριο δεν έχει αποκαλυφθεί ολοκληρωτικά φαίνεται να έχει τον αρχιτεκτονικό τύπο της οικίας του Διονύσου και να ανήκει στην ίδια χρονολογικά εποχή με αυτή. Οι ψηφιδωτές παραστάσεις είναι και δω παρμένες από την ελληνική μυθολογία.

Η εργασία αυτή λοιπόν, μας έδωσε από τη μια την ευκαιρία να μελετήσουμε την ΑΚΥΠ, ποίηση που ως τώρα μας ήταν άγνωστη και από την άλλη ανατρέξαμε στη μυθολογία και αντιπαραβάλαμε τα στοιχεία του μύθου. Μελετήσαμε τις παραστάσεις των ψηφιδωτών της Πάφου και τις συγκρίναμε με τις εικόνες του μύθου που ζωντάνευαν μέσα από την ΑΚΥΠ. Δεν μπορούσαμε, βέβαια, να μην επισκεφθούμε τον αρχαιολογικό χώρο των ψηφιδωτών. Αποτέλεσμα αυτής της επίσκεψης είναι και η δημιουργία ενός μικρού βίντεο. Τέλος, αναζητήσαμε και εντοπίσαμε τις επιλογές που έγιναν στις εκδόσεις των Κυπριακών Γραμματοσήμων και αφορούν το θέμα μας. Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται πίνακας στον οποίο παρουσιάζονται οι αναφορές στο μύθο στην ΑΚΥΠ, τα Ψηφιδωτά της Πάφου και τα Κυπριακά Γραμματόσημα.

Ας παρακολουθήσουμε, λοιπόν, το ξετύλιγμα του αρχαιοελληνικού μύθου μέσα από την Αρχαία Κυπριακή Ποίηση, τη μεταχριστιανική τέχνη των ψηφιδωτών της Πάφου και τη σύγχρονη πρακτική της

έκδοσης Κυπριακών Γραμματοσήμων.

ΘΗΣΕΑΣ

ΑΚΥΠ

Σύμφωνα με τα σχόλια στον Όμηρο (Γ 242) ο Θησέας είχε αρπάξει την Ελένη πριν την αρπαγή της από τον Πάρη (Αλέξανδρο). Εξαιτίας αυτού του γεγονότος οι Διόσκουροι, που δεν έβρισκαν τον Θησέα, ληηλάτησαν την πόλη της Αττικής Άφιδνα, ενώ ο Κάστορας τραυματίστηκε στο δεξιό μηρό από τον τότε βασιλιά Άφιδνο.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στα ψηφιδωτά της Πάφου ο Θησέας κατέχει κεντρική θέση. Στην ομώνυμη οικία ο Θησέας συνδέεται με το γνωστό μύθο του Μινώταυρου και την Κρήτη. Ο Θησέας φτάνοντας στην Κρήτη συναντά την κόρη του βασιλιά Μίνωα, Αριάδνη, η οποία τον ερωτεύεται, και με τη βοήθεια της μπαίνει στο λαβύρινθο(δίνοντας του ένα κουβάρι νήμα) και σκοτώνει το Μινώταυρο.

Το ψηφιδωτό αυτό (χρονολογείται στο τέλος του 3ου αι. ή αρχές του 4ου αι. μ.Χ.), αν και έχει το ίδιο θέμα με άλλα ψηφιδωτά που βρέθηκαν σε διάφορα μέρη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, δεν περιορίζεται μόνο στους κύριους πρωταγωνιστές (Θησέα και Μινώταυρο), αλλά παρουσιάζει την προσωποποίηση του Λαβυρίνθου, της Κρήτης, την Αριάδνη και τον πολύχρωμο πλοχμό, που συμβολίζει το νήμα της Αριάδνης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απουσία του πάθους και της εκφραστικότητας στα πρόσωπα. Ο Θησέας φαίνεται αδιάφορος για το αποτέλεσμα της πάλης. Βρισκόμαστε στο τέλος της αρχαιότητας και ο μύθος έχει χάσει το αρχικό του νόημα. Η μονομαχία δεν έχει σημασία τώρα, αλλά η προσωποποίηση των υπερφυσικών αρετών πάνω στο κακό που ενσαρκώνει ο Μινώταυρος. Ας μην ξεχνάμε ότι το ψηφιδωτό βρίσκεται στην επίσημη κατοικία του κυβερνήτη, που αντιπροσώπευε τον αυτοκράτορα, την ύψιστη δηλαδή προσωποποίηση όλων των αρετών.

Δεν είναι τυχαία, λοιπόν, η επιλογή του συγκεκριμένου ψηφιδωτού για το συγκεκριμένο χώρο, αλλά πιθανότατα εξυπηρετούσε τις πολιτικές σκοπιμότητες των ρωμαίων αξιωματούχων στην Κύπρο.

Λεπτομέρεια του ψηφιδωτού με την προτομή του Θησέα απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί σε γραμματόσημο το 1982 στην Αναμνηστική Έκδοση για την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά, ενώ η προτομή της Κρήτης απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1989 στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΑΚΥΠ

Η θεά της ομορφιάς, στην οποία έχουν αφιερωθεί Ύμνοι. Η θεά η οποία συνέδεσε τόσο στενά το όνομά της με την Κύπρο και ιδιαίτερα με την Πάφο και για την οποία έχουν αναφερθεί τόσα πολλά στα πλαίσια αυτού του συμποσίου. Η Αφροδίτη ερωτεύτηκε παράφορα τον Αγκίση και όταν έφτασε στην Κύπρο πήγε στο μυρωμένο ναό της Πάφου για να καλλωπιστεί από τις Χάριτες. Οι Χάριτες την έλουσαν και την άλειψαν με θεϊκό, αρωματισμένο λάδι όπως αρμόζει σε μια αιώνια θεά. Ακολούθως φόρεσε τα όμορφα ρούχα της και στολίστηκε με τα υπέροχα χρυσαφικά της και έσπευσε για την Τροία να βρει τον Αγκίση αφήνοντας πίσω την Κύπρο.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Το ψηφιδωτό παρουσιάζει τη σκηνή καλλωπισμού της Αφροδίτης (Άλασσα, 5ος αι. μ.Χ., Μουσείο Λεμεσού).

Η θεά Αφροδίτη απουσιάζει αισθητά από τα ψηφιδωτά της Πάφου, χώρου που κατεξοχήν έχει συνδεθεί με τη θεά. Αν και οι περισσότερες ψηφιδωτές παραστάσεις απεικονίζουν ερωτικά ζευγάρια (κυρίως ερωτικές συνευρέσεις θεών με θνητές), εντούτοις η Αφροδίτη, η θεά του έρωτα, της οποίας η γενέτειρα πόλη θεωρείται η Πάφος, απουσιάζει από αυτές. Στο συγκεκριμένο χώρο βρέθηκαν φυσικά αγάλματα της θεάς.

Για ποιο λόγο άραγε απουσιάζει από τις ψηφιδωτές παραστάσεις;

- Ίσως γιατί δεν εξυπηρετούσε τις πολιτικές ανάγκες των Ρωμαίων διοικητών στην Κύπρο;
- Ίσως να μην ενέπιπτε στα ενδιαφέροντα των Ρωμαίων διοικητών της Πάφου, που ήταν και οι ιδιοκτήτες των επαύλεων;
- Ίσως ψηφιδωτές παραστάσεις με τη Θεά κατασκευάστηκαν, αλλά καταστράφηκαν ή δε έχουν βρεθεί ;

Το 1962 στην Πρώτη Οριστική Σειρά της Κυπριακής Δημοκρατίας κυκλοφορεί γραμματόσημο με την κεφαλή της Αφροδίτης. Το 1966 στη Δεύτερη Οριστική σειρά της Κυπριακής Δημοκρατίας κυκλοφορεί νέο γραμματόσημο με το άγαλμα της Αφροδίτης. Το 1979 στην Αναμνηστική Έκδοση για την Αφροδίτη κυκλοφορούν δύο γραμματόσημα: το πρώτο με άγαλμα της θεάς του 1ου αι. π.Χ. και το δεύτερο με την αναγεννησιακή Αφροδίτη. Σε επόμενη Αναμνηστική έκδοση για την Αφροδίτη κυκλοφόρησε το άγαλμα της θεάς από τους Σόλους (1982). Η Αφροδίτη προβάλλεται επίσης μέσα από τις Αναμνηστικές Εκδόσεις

για τα Καλλιστεία Μις Υφήλιος (2000) και για την Ευρωπαϊκή Φιλοτελική Έκθεση Κύπρου (2002).

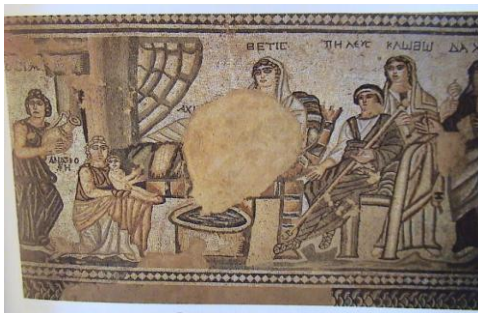
ΘΕΤΙΣ

ΑΚΥΠ

Στη Χρηστομάθεια του Πρόκλου γίνεται αναφορά στο γάμο του Πηλέα με τη Θέτιδα κατά τη διάρκεια του οποίου η Έριδα προκάλεσε τη γνωστή διαμάχη μεταξύ των τριών θεών. Για το γάμο της Θέτιδας με θνητό διατυπώνονται δύο εκδοχές. Σύμφωνα με την πρώτη ο γάμος αυτός ήταν αποτέλεσμα σχεδίου που υπέβαλε στο Δία ο Μώμος. Το σχέδιο αυτό απέβλεπε στο ξελάφρωμα της Γης από το μεγάλο βάρος πράγμα που θα επιτυγχανόταν με έναν πόλεμο. Ένας πόλεμος μεταξύ Ελλήνων και βαρβάρων και ο θάνατος πολλών θα έφερνε το ποθητό αποτέλεσμα. (σχόλια Ομ.Α5-6). Σύμφωνα με τη δεύτερη εκδοχή ο γάμος της Θέτιδας με θνητό επιβλήθηκε ως τιμωρία της Θέτιδας από τον ίδιο το Δία, επειδή η τελευταία «από ευγνωμοσύνη προς την Ήρα απέφυγε τη συνένωση με το Δία» (ΑΚΥΓ, σ. 231). Η εκδοχή αυτή αποδίδεται στον ποιητή των Κυπρίων. (Φιλόδημος *Περί ευσεβείας*).

Σε αυτόν τον γάμο προσήλθε και ο Χείρωνας με το δώρο του: «αφού έκοψε μια ευθαλή μηλιά πρόσφερε το ξύλο για το δόρυ» το οποίο ακολούθως επεξεργάστηκαν η Αθηνά και ο Ήφαιστος. Αυτό ήταν το δόρυ με το οποίο διακρίθηκαν στις μάχες τόσο ο Πηλέας όσο και ο Αχιλλέας, και ήταν το μοναδικό από τα όπλα του Αχιλλέα που δεν πήρε ο Πάτροκλος. Η μαρτυρία αποδίδεται και πάλι στον ποιητή των Κυπρίων (Σχόλ. Όμ. Π 140).

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Η Θέτιδα εμφανίζεται στην «Οικία του Θησέα» στη μυθική σκηνή του «Πρώτου λουτρού του Αχιλλέα». Βρίσκεται στο κέντρο, μισοξαπλωμένη στο κρεβάτι αφού μόλις έχει γεννήσει τον Αχιλλέα. Τον Αχιλλέα κρατά στα χέρια μια τροφός και ετοιμάζεται να τον βουτήξει σε μια μεγάλη κυλινδρική λεκάνη με νερό που βρίσκεται μπροστά στην κλίνη της Θέτιδας. Η όλη σύνθεση θυμίζει τη βυζαντινή εικονογραφική σύνθεση της Γέννησης του Χριστού, αλλά με διαφορετικά πρόσωπα.

Σε μια άλλη σκηνή, στην «Οικία του Αιώνος», απεικονίζεται ο «Διαγωνισμός ομορφιάς μεταξύ της βασίλισσας των Αιθιοπών Κασσιόπειας» και των Νηρηίδων, μεταξύ των οποίων και η Θέτιδα. Στη δεύτερη σκηνή η Θέτιδα είναι θυμωμένη και δυσαρεστημένη με την ανάδειξη της Κασσιόπειας ως της ομορφότερης και έτσι καθισμένη στην πλάτη του Βυθού απομακρύνεται με τις άλλες δύο αδελφές της.

Η σκηνή αυτή συμβολίζει με ποιητικό τρόπο την πάλη ανάμεσα στην άγρια φύση, που ταυτίζεται με τους αδάμαστους ωκεανούς και τις θάλασσες, και τη θεϊκή κοσμική τάξη.

Συσχετίζοντας τα κείμενα της Αρχαίας Κυπριακής ποίησης με τις ψηφιδωτές παραστάσεις της Πάφου παρατηρούμε ότι η Θέτιδα ως θεότητα ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής και οι μύθοι που σχετίζονται με το πρόσωπο της, ήταν επίσης γνωστοί. Όσον αφορά το ψηφιδωτό με το πρώτο λουτρό του Αχιλλέα βρίσκεται μάλλον στο χώρο των επίσημων συσκέψεων και ακροάσεων του Ρωμαίου ανθύπατου και ίσως η επιλογή της συγκεκριμένης σύνθεσης να μην είναι τυχαία.

Λεπτομέρειες από το ψηφιδωτό με την προτομή της Κασσιόπειας και της Δωρίδας απεικονίζονται σε γραμματόσημο που κυκλοφορούν το 1989 στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου.

ΛΗΔΑ – ΚΥΚΝΟΣ

ΑΚΥΠ

Αναφερόμενος σε μεταμορφώσεις του Δία (σε χήνα, σε ταύρο) ο ποιητής των Κυπρίων κάνει λόγο και για τη μεταμόρφωσή του σε κύκνο, το ερωτικό σμίξιμο με τη Λήδα και τη γέννηση αυγού από το οποίο βγήκε η Ελένη (Φιλόδημος *Περί ευσεβείας*).

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στο νοτιοδυτικό τμήμα της «Οικίας του Αιώνας» παριστάνεται η σκηνή της «Λήδας και του Κύκνου». Η Λήδα μια νέα και ωραία βασίλισσα της Σπάρτης και σύζυγος του Τυνδράρεω, συνοδευόμενη από Λακεδαιμόνιες, ετοιμάζεται να μπει στα νερά του Ευρώτα. Στα δεξιά της βρίσκεται ο Δίας μεταμορφωμένος σε Κύκνο, ο οποίος την πλησιάζει. Από την αντιπαραβολή της ψηφιδωτής παράστασης με την εκδοχή του μύθου, όπως τη διασώζει ο ποιητής των Κυπρίων, διαφαίνεται πως στα Κύπρια Έπη υπάρχει η ίδια εκδοχή του μύθου, με τη μόνη διαφορά ότι στα Κύπρια έπη αναφέρεται πως η Ελένη είναι γέννημα της ένωσης του Δία (μεταμφιεσμένου σε χήνα) με τη Νέμεσι.

Λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό με την προτομή της Λήδας απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1989 (Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου).

Ο συγκεκριμένος μύθος διαπιστώνουμε ότι είναι δημοφιλής στην Κύπρο και στους τεχνίτες των ψηφιδωτών, αφού ψηφιδωτή παράσταση με το ίδιο μυθολογικό θέμα έχει βρεθεί στην Παλαίπαφο (τέλη 2^{ου} – αρχές 3^{ου} αι.μ.Χ.).

Το ψηφιδωτό αυτό δε θα μπορούσε να λείπει από τη σειρά γραμματοσήμων. Κυκλοφόρησε το 1980 στη Πέμπτη Οριστική Σειρά της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ – ΝΥΜΦΕΣ - ΠΑΝΑΣ

ΑΚΥΠ

Εκτός από κάποιες περιστασιακές αναφορές στο όνομα του Διονύσου η αρχαία Κυπριακή Ποίηση δεν μας δίνει στοιχεία της μυθολογίας του. Στα ψηφιδωτά της Πάφου όμως κατέχει κεντρική θέση.

Οι νύμφες κατοικούν στα όμορφα δάση και στις πηγές των ποταμών και στα χλοερά λιβάδια. Αυτές οι νύμφες είναι οι κόρες του Δία. Ξεχωρίζουν για την εξαιρετική τους ομορφιά αφού με αυτές, όπως και με την Άρτεμη, Λητώ, Αφροδίτη, Θέμιδα, Αθηνά, Χάριτες, εξισώνει την εξάισια μορφή που βλέπει μπροστά του εμβρόντητος ο Αγκίσης, (Ομηρικός Ύμνος στην Αφροδίτη).

Στην Ιλιάδα τις βλέπουμε ακόμα να κατοικούν στο βουνό Σίπυλο και να χορεύουν γύρω από τον ποταμό Αχελώο. Υπάρχουν και νύμφες Νηιάδες, δηλαδή Νύμφες των ποταμών και των πηγών, που τις βλέπουμε συχνά να ερωτεύονται θνητούς και να γεννούν απ' αυτούς γενναίους αλλά θνητούς γιους. Στην Ιθάκη τις νύμφες τις λατρεύουν με πολύ σεβασμό. Κοντά στο λιμάνι του Φόρκυνα υπάρχει ιερό σπήλαιο Νυμφών Ναϊάδων, που τις τιμούσαν οι κάτοικοι της Ιθάκης-και ο Οδυσσέας- με εκατόμβες. (Ελληνική μυθολογία-τόμος 2).

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στην οικία του Αιώνα, ένας από τους πίνακες του δαπέδου παρουσιάζει το μικρό Διόνυσο να κάθεται στα γόνατα του Ερμή, ο οποίος ετοιμάζεται να παραδώσει το μικρό θεό στον Τροφέα, το γηραιό Σειληνό, και στις Νύμφες του βουνού Νύσα. Τρεις απ' αυτές ετοιμάζουν το λουτρό του. Οι νύμφες ντυμένες με μακριά χρωματιστά φορέματα, έχουν πράσινα στεφάνια στα μαλλιά τους που τονίζουν έτσι τη διονυσιακή ατμόσφαιρα. Δύο απ' αυτές φορούν βραχιόλια και περιδέραιο. Η Νύσα, η αρχηγός τους, εκτός από το στεφάνι, φορεί και φαρδύ χρυσαφένιο διάδημα. Επίσης στην οικία του Διόνυσου εμφανίζεται η νύμφη Ακμή, όχι πολύ γνωστή μορφή της Ελληνικής Μυθολογίας, καθισμένη απέναντι από το Θεό Διόνυσο, να πίνει κρασί από μια κούπα.

Λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό με τις Νύμφες και την Ανατροφή απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφόρησε το 1989 (στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου). Στην ίδια σειρά

γραμματοσήμων απεικονίζεται και ο μικρός Διόνυσος με τον Ερμή.

Ο Θρίαμβος του Διονύσου (Οικία Διονύσου, δωμάτιο 4)

Η παράσταση αυτή απεικονίζει τη θριαμβευτική επιστροφή του Διονύσου από μια εκστρατεία στην Ινδία από όπου έφερε τους Ινδούς σκλάβους και τους πάνθηρες που βλέπουμε στην παράσταση.

Ο Σειληνός, το γηραιότερο μέλος της ακολουθίας του Διονύσου, κρατάει τα ινία του άρματος. Το 1964 κυκλοφορεί έκδοση γραμματοσήμων για τα Κυπριακά Κρασιά, όπου απεικονίζεται ο Σειληνός.

Με το Διόνυσο συνδέεται και ο Πάνας, θεός των δασών, μισός άνθρωπος και μισός τράγος που συνοδεύει την πομπή του.

Η πομπή του νεαρού Διονύσου στην Υφήλιο (Οικία του Αιώνα, αίθουσα υποδοχής)

Και πάλι στην Οικία του Αιώνα παριστάνεται η τελετουργική πομπή του νεαρού Διονύσου στην υφήλιο. Λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό με τον Κένταυρο και τη Μαινάδα απεικονίζεται σε γραμματόσημο του 1989 (στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου).

ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ

ΑΚΥΠ

Ο Απόλλωνας αναφέρεται ως ο πατέρας του Άνιου από τη Ροιώ, κόρη του Στάφυλου, γιου του Διονύσου (Σχόλια στο Λυκόφρονος *Αλεξάνδρα*), αλλά και του Πάνα από την Πηνελόπη. Όταν γεννήθηκε ο Πάνας δόθηκε από τον Απόλλωνα στις νύμφες, οι οποίες ανέλαβαν την ανατροφή του και ο Πάνας έγινε θεός των δασών.

Ψηφιδωτά – Γραμματόσημα

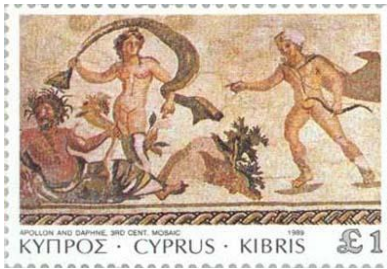
Απόλλωνας και Δάφνη (Οικία Διονύσου, δωμάτιο 16)

Η Νύμφη Δάφνη, κόρη του ποταμού Πηνειού, έχει ορκιστεί αιώνια αγνότητα, όμως την έχει ερωτευτεί ο Απόλλωνας, ο οποίος, αποτυγχάνοντας να την πείσει να υποκύψει στις επιθυμίες του, την κυνηγά, προσπαθώντας να την πάρει με τη βία. Φτάνοντας στον ποταμό Πηνειό, η Δάφνη ικετεύει τον πατέρα της να τη βοηθήσει, ο οποίος τη μεταμορφώνει σε δέντρο. Ο Απόλλωνας, εις ένδειξη της αγάπης του, την

κάνει το ιερό του δέντρο.

Στο βορειοανατολικό διάχωρο της «Οικίας του Αιώνας» απεικονίζεται η σκηνή αμέσως μετά το μουσικό διαγωνισμό ανάμεσα στον ηττημένο σειληνό Μαρσύα και το νικητή Απόλλωνα, θεό των τεχνών, προστάτη των Μουσών και θαυμάσιο εκτελεστή της λύρας. Ο Απόλλωνας κάθεται σε βράχο, στο δεξιό άκρο της σύνθεσης, φορεί το υπέροχο ένδυμα του κιθαρωδού, με δάφνινο στεφάνι στο κεφάλι που έχει μια ταινία με άσπρες και κόκκινες χάντρες. Ακουμπάει πάνω στη λύρα και κρατεί το χρυσό πλήκτρο, ενώ διατάζει την εκτέλεση του Μαρσύα. Κοντά στον Απόλλωνα βρίσκεται ο γιος του Όλυμπου, που τον εκλιπαρεί να αλλάξει γνώμη και δεξιά του η προσωποποιημένη Πλάνη.

Στην Οικία του Αιώνα σώζεται σε αρκετά κατεστραμμένη μορφή μία εξαιρετική παράσταση του Απόλλωνα Μουσαγέτη (4ος αι. μ.Χ.)

Ο Απόλλωνας καθώς και το ιερό του απεικονίζονται σε γραμματόσημα που κυκλοφορούν το 1966 σε Αναμνηστική Έκδοση για τα Ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., ενώ το ψηφιδωτό με τον Απόλλωνα και τη Δάφνη απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1989 στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου.

Λεπτομέρεια από το ψηφιδωτό με την προτομή του Απόλλωνα απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1989 στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου.

Π Ο Σ Ε Ι Δ Ω Ν Α Σ

ΑΚΥΠ

Ο Ποσειδώνας έσμιξε με την Άσκη (Παυσανίας 9.29.1 κε) και απέκτησε γιο με το όνομα Οίοκλος, ο οποίος στη συνέχεια έκτισε την Άσκη, αρχαία Βοιωτική πόλη χτισμένη στις βόρειες πλαγιές του Ελικώνα.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στα ψηφιδωτά της Πάφου συναντούμε δύο αναπαραστάσεις με κεντρικό πρόσωπο τον θεό Ποσειδώνα. Η πρώτη βρίσκεται στην οικία του Θησέα και αναπαριστά το θεό της θάλασσας μαζί με τη όμορφη σύζυγο του Αμφιρίτη, κόρη του Ωκεανού.

Ο Ποσειδώνας, με την τρίαινα στο αριστερό χέρι, κάθεται πάνω σε ένα θαλάσσιο τέρας και διασχίζει το

υγρό του βασιλείου. Παρουσιάζεται σαν ένας ρωμαλέος άντρας με φαρδιούς ώμους. Φορεί μόνο χιτώνα που καλύπτει μέρος των ποδιών του. Πλούσια σγουρά μαλλιά και μια πλούσια γενειάδα περιβάλλουν το κεφάλι του που στολίζεται με γαλάζιο φωτοστέφανο, σημάδι της ανώτερης θεϊκής του υπόστασης. Η Αμφιτρίτη φορεί μόνο μανδύα γύρω στους γοφούς και κάθεται λοξά προς τα δεξιά. Πάνω από το θεϊκό ζευγάρι πετούν δύο μικροί έρωτες που κρατούν ανάμεσα τους ένα μακρύ πανί που φουσκώνει στον αέρα.

Στην οικία του Διόνυσου βρίσκεται η δεύτερη αναπαράσταση του Ποσειδώνα αυτή τη φορά όμως μαζί με την Αμυμώνη. Ο Ποσειδώνας για να εκδικηθεί την Ήρα που πήρε απ' αυτόν την προστασία της Αργολίδας, στέρησε όλες τις πηγές της περιοχής. Ο βασιλιάς Δαναός, τότε, έστειλε τις πενήντα κόρες του, που ανάμεσα τους ήταν και η Αμυμώνη, να ψάξουν για νερό. Στην αναζήτηση της, η Αμυμώνη είδε ένα ελάφι και το σημάδεψε με το τόξο της. Αστόχησε και το βέλος έπεσε κοντά σ' ένα κοιμισμένο Σάτυρο, που σαν ξύπνησε, προσπάθησε να την πάρει με τη βία. Γλύτωσε, όμως, με τη βοήθεια του Ποσειδώνα που έδωσε το Σάτυρο με την τρίαινα του. Ο θεός των υδάτων γοητεύτηκε από τα θέλητρα της Αμυμώνης και αφού αυτή του δόθηκε, της αποκάλυψε την πηγή της Λέρνας, δίνοντας έτσι τέλος στην ξηρασία. Το ψηφιδωτό παρουσιάζει τη στιγμή που ο Ποσειδώνας, αφού έδωσε το Σάτυρο, προχωρεί, με την τρίαινα στο χέρι, προς την Αμυμώνη. Ανάμεσα τους φτερουγίζει ένας έρωτας. Με το δεξί χέρι ο έρωτας κρατεί πυρσό ενώ με το αριστερό τείνει προς την Αμυμώνη μια ορθογώνια ομπρέλα. Κάτω στο έδαφος, στο κέντρο της παράστασης βλέπουμε μια μεταλλική υδρεία, που μας θυμίζει τον αρχικό σκοπό της περιπλάνησης της Αμυμώνης.

Το ψηφιδωτό αυτό απεικονίζεται σε γραμματόσημο του 1989 (στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου).

ΓΑΝΥΜΗΔΗΣ

ΑΚΥΠ

Στους ομηρικούς Ύμνους εις την Αφροδίτη, η θεά της ομορφιάς εξιστορεί το μύθο του Γανυμήδη στον Αγκίστη όταν κάνει λόγο για το γιο που θα γεννήσει και θα είναι ισόθεος του «στην ομορφιά και στο παράστημα». Αρχίζει: «ήτοι μεν ξανθόν Γανυμήδη μητίεται Ζευσ ήρπαξεν...». (στ. 201) Τον Γανυμήδη λοιπόν τον άρπαξε ο Δίας μεταμφιεσμένος σε αετό. Ο Δίας μαγεμένος από την ομορφιά του καθώς ήταν ο ωραιότερος από όλους τους θνητούς τον ήθελε κοντά του και τον μετέφερε στον Όλυμπο για να τον κάνει οινόχοο. Εκεί στον Όλυμπο ο Γανυμήδης κερνούσε νέκταρ στους θεούς προκαλώντας τη

δυσαρέσκεια και το φθόνο της Ήρας. Στο έπος δηλώνεται παράλληλα και η τρωική καταγωγή του, όταν αναφέρεται στον πονεμένο Τρώα πατέρα του.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Ο μύθος του Γανυμήδη μέσα από τα Κύπρια Έπη ταυτίζεται απόλυτα με την ψηφιδωτή παράσταση της οικίας του Διονύσου, η οποία είναι από τις πιο εντυπωσιακές. Απεικονίζεται η σκηνή που ο Δίας με τη μορφή αετού αρπάζει με προσοχή το Γανυμήδη και τον σηκώνει στον ουρανό παίρνοντας τον στον Όλυμπο. Ο Γανυμήδης παρουσιάζεται ως ένας πολύ όμορφος νέος. Είναι ολόγυμνος δείγμα ομορφιάς και υγείας. Φοράει μόνο ένα μανδύα, μπότες και Φρυγικό πύλο ένδειξη της καταγωγής του. Κρατάει επίσης ένα δοξάρι στο δεξί του χέρι, ενώ στα αριστερά υπάρχει μια δεμένη από τη μέση του πέλτη που μέσα στη σύγχυση του την άφησε να πέσει.

Το ψηφιδωτό απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφόρησε το 1966 και ανήκει στη Δεύτερη Οριστική Σειρά της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΦΑΙΔΡΑ

ΑΚΥΠ

Ο μύθος της Φαίδρας και του Ιππόλυτου ήταν ευρέως διαδεδομένος στον ελληνικό και στο ρωμαϊκό χώρο. Αξίζει να αναφερθεί ότι στο έργο του Ευριπίδη υπάρχει η τραγωδία Ιππόλυτος βασισμένη στο μύθο αυτό. Στην αρχαία κυπριακή ποίηση και συγκεκριμένα στον Κλέωνα τον Κουριέα απαντάται μια αναφορά στην Πασιφάη και στη Φαίδρα. Η αναφορά αυτή πρέπει να σχετίζεται με τη δύναμη της Αφροδίτης στα ανθρώπινα πάθη. Οργισμένη η θεά με τον Ήλιο που αποκάλυψε τη μοιχεία της με τον Άρη, εκδικήθηκε τιμωρώντας όλους τους απογόνους του Ήλιου με ακατανίκητα πάθη. Περισσότερο από όλους βασάνισε την Πασιφάη και τις κόρες της, Φαίδρα και Αριάδνη.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Ο μύθος της Φαίδρας και του Ιππόλυτου απαντάται επίσης στην οικία του Διονύσου και θεωρείται ως ένα από τα πιο σπουδαία ψηφιδωτά. Είναι η σκηνή κατά την οποία σύμφωνα με το μύθο η Φαίδρα, παράφορα ερωτευμένη με τον Ιππόλυτο γιο του άνδρα της, του στέλλει ένα γράμμα που του εξομολογείται τον απαγορευμένο έρωτα της. Η Φαίδρα κάθεται στο θρόνο της αγωνιώντας, περιμένοντας να μάθει τις συνέπειες των πράξεων της, αν τελικά θα εκπληρωνόταν ο έρωτας της ή αν θα είχε τραγική κατάληξη. Η αγωνία του πάθους της τονίζεται και από ένα μικρό φτερωτό έρωτα που πετά

πίσω της γελώντας σαρκαστικά και ρίχνοντας της ένα αναμμένο πυρσό στην καρδιά. Δίπλα της απεικονίζεται ο Ιππόλυτος αμήχανος και αναποφάσιστος αφού μόλις είχε διαβάσει το γράμμα. Σύμφωνα με το μύθο βρισκόταν στο κυνήγι όταν το έλαβε γι' αυτό και στο ψηφιδωτό φοράει μόνο ένα κυνηγετικό μανδύα και συνοδεύεται από το σκύλο του. Γενικότερα η σκηνή αυτή είναι γεμάτη από μια τεταμένη ηρεμία, προμήνυμα για το ξέσπασμα της τραγωδίας που θα ακολουθήσει μετά την αποστολή του γράμματος.

ΣΚΗΝΗ ΚΥΝΗΓΙΟΥ

Αρχαία Κυπριακή Ποίηση

Στον Ομηρικό Ύμνο *Εις Αφροδίτην* V (στ. 159-160) η Αφροδίτη οδηγεί τον Αγκίση σε κρεβάτι στρωμένο με δέρματα ζώων. Εδώ έμμεσα γίνεται αναφορά στο κυνήγι.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στην οικία του Διόνυσου απεικονίζονται σκηνές κυνηγιού. Αυτού του είδους οι σκηνές ήταν ένα από τα πιο πολυχρησιμοποιημένα θέματα στην τέχνη των ψηφιδωτών. Η ρωμαϊκή τέχνη ήταν επηρεασμένη από τη Βόρεια Αφρική και γι' αυτό λόγω παρατηρούμε ότι απεικονίζονται εξωτικά θηρία. Οι κυνηγοί φορούν μπότες, κοντούς χιτώνες και μανδύες διαφόρων τύπων. Στην ψηφιδωτή παράσταση του πρώτου λουτρού του Αχιλλέα, στην οικία

του Θησέα, επίσης παρεμβάλλονται σκηνές κυνηγιού, με μικρούς κυνηγούς οπλισμένους με σπαθιά, που ετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν ζώα. Φορούν γλαμύδες και κυνηγετικά σανδάλια που φτάνουν μέχρι τον αστράγαλο.

Ο Ηρακλής και το λιοντάρι της Νεμέας (Οικία του Ορφέα)

Ως σκηνή κυνηγιού θα μπορούσαμε να δούμε και την απλή απεικόνιση του πρώτου άθλου του Ηρακλή από την Οικία του Ορφέα.

Το αυτό ψηφιδωτό απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1989 (στην Έβδομη Οριστική Σειρά για τα Ψηφιδωτά της Πάφου).

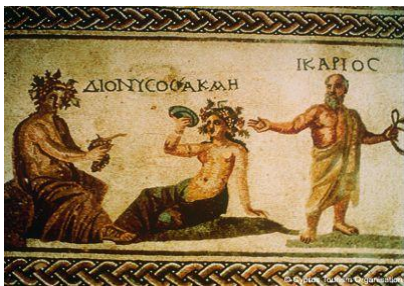
ΚΡΑΣΙ

ΑΚΥΠ

Όπως αναφέρεται στον Αθήναιο 2,35c το κρασί ήταν ένα άριστο ποτό που διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων, αφού σύμφωνα με τον ποιητή των Κυπρίων, οι θεοί το έκαμαν άριστο, για να αποδιώχνει τις σκοτούρες της καθημερινότητας.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στα ψηφιδωτά της Πάφου η ιστορία του κρασιού παρουσιάζεται μέσα από το ψηφιδωτό του Ικάριου και του Διόνυσου. Η σκηνή που απεικονίζεται στο ψηφιδωτό αυτό είναι η στιγμή πριν το τραγικό τέλος του Ικάριου. Ο μύθος μας διηγείται ότι ο Ικάριος φιλοξένησε το Διόνυσο και αυτός ανταποδίδοντας του τη φιλοξενία, του δίδαξε τον τρόπο καλλιέργειας αμπελιού και παραγωγής κρασιού. Ο Ικάριος όμως ξέχασε τη συμβουλή που του έδωσε να προσέχει το κρασί του, αλλιώς θα τον έβρισκαν συμφορές, με συνέπεια το θανάτου του. Στο κέντρο του ψηφιδωτού, ο Ικάριος κρατάει τα ινία των βοδιών που σέρνουν ένα κάρο φορτωμένο με ασκιά γεμάτα κρασί. Δεξιότερα, βλέπουμε δύο άντρες που μια επιγραφή τους κατονομάζει «ΟΙ «ΠΡΩΤΟΙ ΟΙΝΟΝ ΠΙΟΝΤΕΣ»».

Στην αριστερή πλευρά του πίνακα, ο Διόνυσος κάθεται σ' ένα σκαμνί και κρατάει ένα τσαμπί σταφύλι και φαίνεται να το προσφέρει στη νύμφη Ακμή, η οποία συμβολίζει την καλή διάθεση και πνευματική κατάσταση του ανθρώπου που πίνει με μέτρο. Και οι δύο μορφές είναι στεφανωμένες με φύλλα αμπελιού και σταφύλια. Στη συγκεκριμένη παράσταση εμφανίζονται και οι δύο μεθυσμένοι βοσκοί, οι οποίοι δείχνουν που οδηγεί η άλογη κατανάλωση κρασιού. Αν λάβουμε υπόψη μας ότι το ψηφιδωτό αυτό βρίσκεται στην τραπεζαρία από την οποία περνούσαν όλοι οι καλεσμένοι τότε η ιστορία αυτή επιλέγηκε σκόπιμα και όχι τυχαία.

Η παράσταση με το Διόνυσο και την Ακμή κυκλοφόρησε σε γραμματόσημο το 1964, στην έκδοση για τα Κυπριακά Κρασιά, ενώ ο Ικάριος απεικονίζεται σε γραμματόσημο που κυκλοφορεί το 1983 σε αναμνηστική έκδοση για την ημέρα της Κοινοπολιτείας.

ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ

ΑΚΥΠ

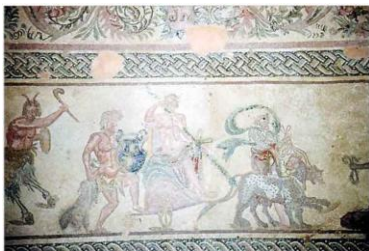
Σύμφωνα με μία εκδοχή (Ευστάθιος στο Ψ 638) την Ελένη και τους Διόσκουρους γέννησε η Νέμεση, η οποία αγωνιζόμενη να αποφύγει την καταδίωξη του Δία άλλαξε μορφή (μεταμορφώθηκε σε ψάρι σύμφωνα με τον Αθήναιο).

Όταν οι Διόσκουροι πιάστηκαν να κλέβουν τα βόδια του Ίδα και του Λυγκέα ο μιν Κάστορας σκοτώθηκε από τον Ίδα, οι δε Ίδας και Λυγκέας από τον Πολυδεύκη. Ο Δίας τότε τους παραχώρησε την αθανασία εναλλάξ μέρα παρά μέρα (Χρηστομάθεια Πρόκλου). Από τα σχόλια στο 10ο Νεμεόνικο του Πινδάρου μαθαίνουμε τις λεπτομέρειες αυτής της σύγκρουσης. Ο Λυγκέας από την ψηλότερη κορυφή του Ταύγετου είδε τους Διόσκουρους να παραμονεύουν το κοπάδι του κρυμμένοι στη δρυ. Όπως ήταν φυσικό ακολούθησε η συμπλοκή τους. Ο θάνατος του Κάστορα από το ακόντιο του Ίδα επιβεβαιώνεται και από τον Φιλόδημο (*Περί ευσεβείας*).

Σε μία άλλη αναφορά (Κλήμης Αλεξανδρεύς, *Προτρεπτικός προς Έλληνας*) ο Κάστορας χαρακτηρίζεται *θνητός*, ενώ ο Πολυδεύκης *αθάνατος*.

Το θάνατο των δύο αδελφών της δε φαίνεται να γνωρίζει η Ελένη, η οποία θεωρεί ότι αυτοί δεν πήγαν στην Τροία από ντροπή λόγω της αρπαγής της από το Θησέα. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος πολιορκήσαν την πόλη της Αττικής Άφιδνα και ο Κάστορας τραυματίστηκε στο δεξιό μηρό από τον βασιλιά Άφιδνο (Σχόλια Όμ. Γ 242). Οι Διόσκουροι μη βρίσκοντας το Θησέα επιδόθηκαν σε λαφυραγωγία των Αθηνών.

Ψηφιδωτά - Γραμματόσημα

Στα ψηφιδωτά της Πάφου οι Διόσκουροι κατέχουν μια εξέχουσα θέση καθώς πλασιώνουν το μεγάλο πίνακα με το **Θρίαμβο του Διόνυσου**. Η κεντρική τους θέση συνδέεται με το γεγονός ότι στους Διόσκουρους αποδίδονται προφυλακτικές δυνάμεις που φέρνουν καλή τύχη στους παρευρισκομένους και αποτρεπτικές ενάντια στο κακό. Απεικονίζονται σε

δύο μικρούς πίνακες που ο καθένας παριστάνει τον ένα από τα δύο αδέλφια. Είναι και οι δύο ντυμένοι με πανοπλίες και κρατούν τα ηνία των αλόγων που στέκονται πίσω τους. Με το άλλο χέρι κρατούν ένα δόρυ. Φορούν στεφάνι και έχουν ένα αστέρι πάνω από τα κεφάλια τους. Όλα αυτά αποτελούν ενδείξεις ότι επιστρέφουν από μια στρατιωτική εκστρατεία, η οποία πιθανόν να ήταν η πολιορκία της Αττικής, όπως την εντοπίζουμε και στην Αρχαία Κυπριακή Ποίηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη πιο πάνω μελέτη απορρέουν τα εξής συμπεράσματα:

- Η σύγκριση των ψηφιδωτών παραστάσεων της Κάτω Πάφου με την ΑΚΥΠ καταδεικνύει τη συνεχή παρουσία του μύθου στην Κύπρο από την αρχαϊκή εποχή μέχρι τον τέταρτο αιώνα μ. Χ.

- Σε αυτό συνηγορεί το γεγονός ότι αρκετές από τις ψηφιδωτές παραστάσεις παρουσιάζουν ομοιότητες με την ΑΚΥΠ ως προς την εκδοχή του μύθου που χρησιμοποιείται και στις δύο περιπτώσεις.
- Αξίζει να σημειωθεί ότι τυχόν διαφορές που παρατηρήθηκαν ως προς τα μυθολογικά επεισόδια που η ΑΚΥΠ ή τα ψηφιδωτά της Κάτω Πάφου χρησιμοποιούν, ίσως σχετίζονται με το γεγονός ότι οι ψηφιδωτές παραστάσεις εξυπηρετούσαν πολιτικές σκοπιμότητες των Ρωμαίων στην Κύπρο. Είναι πολύ πιο πιθανόν, ωστόσο, να είναι αποτέλεσμα της τυποποίησης των παραστάσεων λόγω των έτοιμων σχεδίων που υπήρχαν στα διάφορα εργαστήρια.
- Έχει ήδη επισημανθεί η απουσία παραστάσεων της Αφροδίτης από τα ψηφιδωτά της Πάφου.
- Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ακόμα και στη μεταχριστιανική εποχή η μυθολογία εξακολουθεί να κατέχει εξέχουσα θέση στις ψηφιδωτές παραστάσεις με τη διαφορά ότι κάποια από τα ψηφιδωτά έχουν έντονα τα σημάδια της σημειολογίας της νέας θρησκείας (π. χ. ήρωες της μυθολογίας με φωτοστέφανα).
- Το βέβαιο είναι ότι από την αρχαϊκή εποχή μέχρι σήμερα μέσω της γραπτής παράδοσης αλλά και της τέχνης, καταμαρτυρείται η συνέχεια και η διαχρονικότητα των μνημείων που μας καταξιώνουν ως λαό με λαμπρό πολιτισμό.

ΣΥΣΧΕΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ		
ΜΥΘΟΣ	ΨΗΦΙΔΩΤΟ	ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ
Γάμος Πηλέα – Θέτιδας: Κύπρια Έπη T7	1. Θέτις, Πηλεός, Αχιλλεύς: το πρώτο λουτρό του Αχιλλέα, Οικία Θησέως 2. Θέτις: διαγωνισμός ομορφιάς Κασσιόπειας - Νηρηίδων, Οικία του Αιώνας	1. Κασσιόπεια 2. Δωρίδα
Λήδα – Κύκνος: Κύπρια Έπη F7b	Η Λήδα και ο Κύκνος, Παλαίπαφος	Λήδα
Διόσκουροι, Ελένη: Κύπρια Έπη T7, F7a, F7b, F6, F7, F11, F20	Έφιπποι Κάστορας και Πολυδεύκης, Οικία Διονύσου	
Διόνυσος Κρασί: Κύπρια Έπη F12	1. Οι πρώτοι οίνον πίνοντες, οικία του Διονύσου 2. Ο μικρός Διόνυσος, Οικία του Αιώνας 3. Τελετουργική πομπή Διονύσου ανά την υφήλιο, Οικία του Αιώνας 4. Διονυσιακή πομπή με Πάνα, Οικία Διονύσου	1. Διόνυσος, Ακμή 2. Ικάριος 3. Νύμφες και Ανατροφή 4. Μικρός Διόνυσος με Ερμή 5. Κένταυρος, Μενάδα 6. Σιληνός
Απόλλωνας: Κύπρια Έπη F15, Καστοριών Σολεύς F2	1. Απόλλων – Δάφνη, Οικία Διονύσου 2. Απόλλων – Μαρσύας, Οικία του Αιώνας 3. Απόλλων Μουσαγέτης, Οικία του Αιώνας	1. Απόλλων – Δάφνη 2. Απόλλων
Θησέας – Ελένη: Κύπρια Έπη F20	Θησεύς – Αριάδνη, Οικία του Θησέως	1. Θησέας 2. Κρήτη
Ποσειδώνας – Άσκη: Ηγησίας F1	1. Ποσειδώνας, Αμυμώνη και πτερωτός Έρως, Οικία Διονύσου 2. Ποσειδώνας – Αμφιτρίτη, Οικία Θησέα	Ποσειδώνας
Αφροδίτη: Ομηρικοί Ύμνοι	Καλλωπισμός Αφροδίτης, Άλασσα, 5ος αι. μ.Χ. Μουσείο Λεμεσού	7 γραμματόσημα
Σκηνή κυνηγιού: Ομηρικός Ύμνος V, στ. 159-160	Σκηνές κυνηγιού Λιοντάρι της Νεμέας	Ηρακλής – λιοντάρι
Γανυμήδης: Ομηρικός Ύμνος V, στ. 202-217	Γανυμήδης, Οικία Διονύσου	Αρπαγή Γανυμήδη
Φαίδρα: Κλέων Κουριεύς F3	Ιππόλυτος, Φαίδρα, Έρως, Οικία του Διονύσου	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία, Ποίηση: Επική, Λυρική, Δραματική*, Ανδρέα Ι. Βοσκού, Λευκωσία 2008
2. *Οδηγός Ψηφιδωτών Πάφου*, έκδοση Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου, Λευκωσία 1989
3. *Πάφος, Αρχαιολογικός Οδηγός και Ιστορική Αναδρομή*, Δήμου Χρήστου, Λευκωσία 2008
4. *Πάφος, μια περιήγηση*, Ανδρέα Κ. Φυλακτού, εκδόσεις Φιλιππίδης
5. *Ελληνική Μυθολογία*, Ι.Θ. Κακριδής, Εκδοτική Αθηνών, 1ος και 2ος τόμος
6. *Κατάλογος των γραμματοσήμων της Κύπρου και ταχυδρομική ιστορία, 1845-2005*, Ερμής Στ. Φραγκούδης,, 1845-2005, Αθήνα 2006